

Azja to nie tylko Chiny

600-MILIONOWY RYNEK ASEAN

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

komentarz

06/2016

www.csm.org.pl

dr Małgorzata Bonikowska

Prezes Centrum Stosunków Międzynarodowych i partner zarządzający w ośrodku THINKTANK. Specjalizuje się w problematyce stosunków międzynarodowych i komunikacji społecznej. Absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, paryskiej Sorbony i Uniwersytetu Columbia w Nowym Jorku. Przed akcesją Polski do UE kierowała Centrum Informacji Europejskiej. Była szefem Programu Informacji i Komunikacji Komisji Europejskiej w Polsce i Bułgarii. Uczestniczyła w projektach unijnych w Europie oraz Azji.

Z polskiej perspektywy Azja jest często widziana przez pryzmat Chin. Zmiana rządu w Polsce nie zmieniła polityki wobec Państwa Środka, dla którego nadal chcemy być „bramą do Europy”. Warto jednak pamiętać, że inne rynki w Azji mogą być dla Polski znacznie atrakcyjniejsze niż Chiny. Przykładem mogą być kraje ASEAN, a zwłaszcza Indonezja i Wietnam. Tym bardziej, że na południowo-wschodnim krańcu Azji rośnie silna wspólnota gospodarcza, budowana mozolnie od kilkudziesięciu lat. Członkowie Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) utworzyli podstawy Wspólnego Rynku liczącego ponad 630 mln konsumentów.

AZJA TO NIE TYLKO CHINY 600-MILIONOWY RYNEK ASEAN | dr Małgorzata Bonikowska

2

W dziesięciu krajach stowarzyszonych w ASEAN mieszka dziś co jedenasty mieszkaniec globu, a ich gospodarka w ostatniej dekadzie rozwijała się w tempie 13,5 proc. rocznie. Z podobną powierzchnią, co Unia Europejska i o 20 proc. większą liczbą ludności, Wspólnota Gospodarcza ASEAN może się stać jednym z największych zintegrowanych ekonomicznie rynków świata. To proces żmudny i przewidziany na dekady, jednak wiele się już udało osiągnąć, m.in. prawie całkowite ujednolicenie taryf. Gospodarka 10 państw ASEAN w ostatniej dekadzie rozwijała się w tempie 13,5 proc. rocznie. Z podobną powierzchnią co Unia Europejska i o 20 proc. większą liczbą ludności, wspólnota gospodarcza ASEAN stanie się jednym z największych zintegrowanych rynków świata.

Integrowanie rynków

Pod wieloma względami zamiar budowy w Azji strefy wolnego handlu ASEAN, zaproponowany na pocz. Lat 90 przez Tajlandię, jest podobny do projektu Jednolitego Rynku Unii Europejskiej. Jednocześnie, kraje ASEAN przywiązują znacznie większe znaczenie niż UE do wspólnych inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa oraz do kwestii społeczno-kulturalnych, pozostawionych w Europie w zasadzie działaniom międzyrzą-

dowym.

Gospodarka jest mocnym spoiwem krajów stowarzyszonych w ASEAN. Utworzenie Wspólnoty, opartej na otwartym rynku i bazie przemysłowej, ze swobodnym przepływem towarów, usług, inwestycji, wykwalifikowanych pracowników oraz zliberalizowanym rynkiem kapitałowym dałoby państwom Azji Południowo-Wschodniej szybszy i bardziej równomierny rozwój, oparty o wysoki poziom konkurencyjności oraz pełną integrację ze światową gospodarką. Do sztanदारowych projektów integrujących ten rynek zaliczyć można osiągnięcie porozumienia o obniżaniu taryf celnych w ramach strefy wolnego handlu ASEAN.

Niemal całkowite zniesienie barier taryfowych między sześcioma państwami członkowskimi (Brunei, Indonezją, Malezją, Singapurem, Tajlandią i Filipinami) oraz obniżenie ich do zaledwie 2,6 proc. w odniesieniu do pozostałych czterech, pozwoliło zintensyfikować handel wewnątrz organizacji. W latach 2004-2011 jego wartość wzrosła o 129 proc., z 260,9 do 598,2 mld dolarów. W 2014 r. notowano dalszy wzrost do poziomu 607 mld dolarów. Obniżenie taryf bez wątpienia pozostaje kluczowym dokonaniem ASEAN i handel wewnętrzny

AZJA TO NIE TYLKO CHINY 600-MILIONOWY RYNEK ASEAN | dr Małgorzata Bonikowska

3

wspólnoty wzrósł, ale wciąż stanowi mniej, niż $\frac{1}{4}$ obrotów handlowych. Pozostałe $\frac{3}{4}$ nadal przypada na handel z resztą świata, gdzie każdy kraj ASEAN stosuje inne stawki i procedury importowe.

Kolejnym krokiem w kierunku usprawnienia przepływu dóbr i usług wewnątrz ASEAN jest usuwanie barier pozataryfowych. Działania na rzecz harmonizacji procedur celnych docelowo mają pozwolić na przepływ dóbr na terenie ASEAN, po wypełnieniu jednego zestawu wystandaryzowanych dokumentów (jest to cel przewidziany na rok 2025 dla najbardziej rozwiniętych krajów ASEAN). Państwa członkowskie dążą także do wypracowania jednolitych standardów oraz likwidacji sytuacji dublowania się procesów certyfikacyjnych i testów. Do dwunastu priorytetowych sektorów zaliczono m.in. elektronikę, ochronę zdrowia, przemysł samochodowy, przetwórstwo rolne, sektor drzewny, sprzęt teleinformatyczny oraz tekstylia i odzież. Niezbędnym elementem budowania spójności ASEAN są projekty infrastrukturalne, których realizacja ma zapewnić lepszy dostęp do rynków, zmniejszyć koszty transportu, a także włączyć państwa w regionalne i globalne łańcuchy zaopatrzenia. Jedną ze sztandarowych inwestycji w tym kontekście jest z pewnością dokończenie transzajatyckiej

magistrali kolejowej Kunming - Singapur, która połączy południowozachodnie prowincje Chin z państwami ASEAN.

Perspektywy dla Polski

Formalne uruchomienie wspólnoty gospodarczej ASEAN 1 stycznia 2016 może zintensyfikować działania 10 państw stowarzyszenia w kierunku przyciągania europejskiego kapitału i firm. W tym kontekście warto zwrócić szczególną uwagę na rozwój sytuacji w Mjanmie po wyborach parlamentarnych i zwycięstwie partii kierowanej przez noblistkę Aung San SouChi, co umożliwi szersze działanie polskim podmiotom ze względu na większe otwarcie lokalnego rynku i poszukiwanie przez nowy rząd alternatyw dla Chin. **Z pozostałych krajów ASEAN największe szanse na rozwój relacji gospodarczych ma Polska z Indonezją i Wietnamem.**

W krajach ASEAN coraz bardziej widoczna jest konwergencja, co odzwierciedlają m.in. powiązania z globalną gospodarką. Początki sięgają lat osiemdziesiątych, kiedy to wszystkie kraje ASEAN wprowadziły liberalizację wymiany handlowej oraz w zakresie bezpośrednich inwestycji kapitałowych. Średnie taryfy importowe w większości krajów ASEAN utrzymują się na

AZJA TO NIE TYLKO CHINY **600-MILIONOWY RYNEK ASEAN** **| dr Małgorzata Bonikowska**

4

poziomie około 5 procent i we wszystkich krajach, z wyjątkiem Indonezji, Filipin, Laosu i Mjanmy stosunek handlu zagranicznego do PKB wynosi ok. 100% lub wyższej.

ASEAN stał się silnym ośrodkiem regionalnej produkcji części i komponentów w globalnych sieciach dostaw, co wytworzyło najsilniejsze w historii powiązania handlowe i produkcyjne ASEAN z północno-wschodnią Azją, w tym z Chinami. Poprawa koniunktury rozwiniętych gospodarek zachodnich, szczególnie Stanów Zjednoczonych, przyniesie impuls wzrostu gospodarczego ASEAN poprzez eksport. Generalnie rzecz biorąc ugrupowanie ASEAN osiągnęło postęp w zakresie eliminacji i ograniczania barier taryfowych w odniesieniu do towarów, usług i inwestycji, ale nadal problemem 1 są bariery pozataryfowe.

Większość ograniczeń handlu wewnątrzregionalnego istnieje w tej właśnie płaszczyźnie i nie są to cła czy kontyngenty "na granicy". Znacznie słabiej niż w handlu i inwestycjach zaawansowana jest integracja monetarna i finansowa ASEAN. Największych trudności spodziewać się należy w zakresie swobody przepływu osób, gdzie założenia idą w wyłącznie w kierunku wprowadzenia większej harmonizacji prze-

pisów regulujących zatrudnianie specjalistów, a nie w swobody wyboru miejsca pobytu i pracy w rozumieniu europejskim.

Dla Polski i całego regionu znaczenie rozwijania stosunków z drugą gospodarką świata jest istotnie ogromne, jednak warto zwrócić uwagę, że Azja to nie tylko Chiny. Co więcej, ruchy Państwa Środka na arenie międzynarodowej są bacznie obserwowane przez jego sąsiadów, a zaniechania w relacjach z innymi - odbierane jako deklaracja. Dlatego trzeba równoważyć intensywność kontaktów i nie zaniedbywać miejsc, które są dla nas równie, a może nawet bardziej atrakcyjne ze względu na większe dopasowanie potencjałów oraz dodatkowe czynniki polityczne i społeczne.

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa t: +48 22 646 52 67

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH